

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ
ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ**

*(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)*

25 березня 2026 р

м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ

2026

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професорка.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професорка;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцентка;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професорка;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2026. – 337 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) висвітлено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: хімічну й біологічну безпеку, якість повітря, води та харчових продуктів, вплив шуму, мікропластику, пестицидів і воєнних чинників на здоров'я населення. Основний акцент зосереджено на міждисциплінарному підході до оцінки ризиків, профілактики захворювань, розвитку кадрового потенціалу, гармонізації національних практик із європейськими стратегіями та післявоєнного відновлення України.

УДК _613+574]:061.3

Електронна версія збірника містить додаткові публікації, що з технічних причин не увійшли до друкованого примірника.

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове.

© НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця

раннього віку. Це вказує на необхідність подальшого поглибленого вивчення проблеми та активного пошуку нових, науково обґрунтованих методів оптимізації діагностики та лікування.

НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ МОНІТОРИНГУ АМІКАРБАЗОНУ, БІЦИКЛОПРОНУ ТА ПІДФЛУМЕТОФЕНУ В ОБ'ЄКТАХ ДОВКІЛЛЯ

Мартіянова Ю.В., Коршун М.М., Гаркавий С.І.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. Контамінація об'єктів навколишнього середовища, насамперед ґрунту, високостійкими діючими речовинами засобів захисту рослин залишається актуальною еколого-гігієнічною проблемою сучасної сільськогосподарської галузі. За таких обставин одним із дієвих шляхів забезпечення безпеки довкілля та здоров'я населення є ефективний гігієнічний моніторинг застосування пестицидів в агропромисловому секторі України.

Метою роботи була гігієнічна оцінка необхідності проведення моніторингу фунгіциду піДФлуметофену та гербіцидів амікарбазону і біциклопірону в об'єктах навколишнього середовища при застосуванні препаратів на їх основі в агропромисловому комплексі України.

Матеріали та методи. Оскільки, за даними інформаційних джерел, усі досліджувані діючі речовин (ДДР) впливають на щитоподібну залозу лабораторних теплокровних тварин, для досягнення мети нами застосовано методику Antonenko A.M. et al. (Environment & Health. 2019. № 4. P. 13–17). Проаналізовано дані літератури щодо токсичних властивостей, параметрів токсикометрії, стійкості та розчинності у водному середовищі, поведінки (персистентність, сорбція тощо) у ґрунті ДДР; визначено параметри стійкості, зокрема період напіврозпаду, за результатами натурних експериментів з вивчення персистентності ДДР у ґрунті та вегетуючих сільськогосподарських рослинах в ґрунтово-кліматичних умовах України; розраховано індекси

потенційного вимивання та вилуговування ДДР для оцінки забруднення ґрунтових і річкових вод (GUS і LEACH_{mod}), скринінгову концентрацію ДДР у ґрунтових водах SCI-GROW, інтегральні показники небезпечності ДДР при надходженні у воду та при вживанні продуктів (ПНВ та ПНВП).

Результати досліджень. За групою токсикологічних критеріїв найменш небезпечним було визнано фунгіцид підіфлуметофен (7 балів сумарно). Обидва гербіциди виявилися більш небезпечними (отримали по 9 балів сумарно), оскільки мали значно нижче значення допустимої добової дози (ДДД): амікарбазон – 0,005, біциклопірон – 0,0003, підіфлуметофен – 0,03 мг/кг.

За групою критеріїв безпеки для об'єктів довкілля усі 3 ДДР отримали сумарно по 16 балів кожна. При цьому за стійкістю у воді та сільськогосподарських рослинах принципових розбіжностей між ДДР не виявлено (по 4 та 2 бали відповідно), тоді як підіфлуметофен виявився надзвичайно стабільним у ґрунті (4 бали), а обидва гербіциди – значно небезпечнішими за LEACH_{mod} та SCI-GROW (по 4 бали за кожний показник). Останнє зумовило більш високу небезпеку обох гербіцидів за ПНВ (по 4 бали).

Отже, загальна оцінка за критеріями відбору свідчить, що амікарбазон, біциклопірон та підіфлуметофен (31, 32 і 29 балів відповідно) належать до групи пестицидів, гігієнічний моніторинг яких є обов'язковим. У разі обох гербіцидів це зумовлено їх надзвичайною небезпечністю для здоров'я людини при вживанні води внаслідок високої токсичності (низькі значення ДДД), міграційної здатності у системі «ґрунт – вода водойм» та стабільності у воді. Фунгіцид підіфлуметофен потрапив у зазначену групу, (хоча і мав відносно високе значення ДДД та значно меншу здатність до вилуговування), оскільки був надзвичайно стійким у воді та ґрунті (по 4 бали) та доволі небезпечним для людини за вживання води і харчових продуктів (по 3 бали). Саме ці особливості обумовили більшу небезпечність підіфлуметофену порівняно з іншими фунгіцидами з класу піразолкарбоксамідів: флуksапіроксадом, пентіопірадом, ізопіразамом і седаксаном, що були віднесені Антоненко А.М. (2019) до пестицидів, гігієнічний моніторинг яких є бажаним, але необов'язковим.

Висновок. Моніторинг за застосуванням в агропромисловому комплексі України засобів захисту рослин на основі амікарбазону, біциклопірону та підіфлуметофену є обов'язковим. Основними об'єктами моніторингу, крім харчових продуктів, мають бути ґрунт та ґрунтові води.

СТАН ТА ДИНАМІКА ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ У 2025 РОЦІ

**Матковський І.А., Лук'янович О.Л., Скоробогач О.В., Борисенко Н.В.,
Борисенко А.В.**

ДУ «Вінницький обласний ЦКПХ МОЗ України»

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, понад 90 % міського населення світу проживає в умовах перевищення рекомендованих рівнів забруднення повітря, що асоціюється зі зростанням частоти респіраторних, серцево-судинних та онкологічних захворювань. Вінницька область є аграрно-промисловим регіоном із суттєвим техногенним навантаженням. У попередні роки основний обсяг викидів формувався за рахунок стаціонарних джерел енергетичного та переробного секторів, а також пересувних джерел - автотранспорту. Найбільше антропогенне навантаження традиційно припадає на промислові центри області, зокрема м. Ладижин та м. Вінницю, що обумовлює необхідність посиленого лабораторного контролю саме в цих агломераціях.

Моніторинг атмосферного повітря у 2025 році здійснювався фахівцями Центру відповідно до вимог Постанова Кабінету Міністрів України №182 та Постанова Кабінету Міністрів України №391 у 147 населених пунктах області, з яких 90 – у сільській місцевості. Загалом досліджено 11 155 проб атмосферного повітря за показниками формальдегіду, фенолу та його похідних, діоксиду азоту, оксиду вуглецю, сірчистого ангідриду та зважених часток пилу.

Важливим кроком у підвищенні якості та оперативності соціально-гігієнічного моніторингу стало технічне переоснащення лабораторної бази